

Nr. 298 *** NIEUWS VAN HER EN DER *** maart 2021
Uitgave van het Afrika-Europa Netwerk E-mail: cubr@knr.nl
Web: www.afrikaeuropanetwerk.nl

Wereldwijd worden vrouwen harder getroffen door de coronacrisis

Een recent rapport van Oxfam, *The Inequality Virus*, bevestigt wat velen al vermoedden: de pandemie versterkt bestaande ongelijkheden tussen mannen en vrouwen. Armoede onder vrouwen is disproportioneel gegroeid; er zijn vaker ongewenste zwangerschappen, meer moedersterfte en meer huiselijk geweld.

Wereldwijd werken volgens cijfers van de Internationale Arbeidsorganisatie 740 miljoen vrouwen in de informele economie: o.a. als straatverkoper of huishoudhulp. Zij hebben geen toegang tot sociale bescherming. De COVID-19-maatregelen duwen hen in de armoede, want geen werk betekent geen inkomen. Tijdens de crisis wordt niet dringende gezondheidszorg in vele landen opgeschort. Vrouwen en meisjes hebben zo minder toegang tot anticonceptie, wat leidt tot meer ongewenste (tiener)zwangerschappen. COVID-19 veroorzaakt een onderbezetting bij de kraamzorg, angst om te bevallen in een ziekenhuis of de onmogelijkheid om daar te raken. Het gevolg is meer moedersterfte. De zorgen in gezinnen leiden tot spanningen die sneller escaleren door quarantaineperiodes. Door al deze factoren gaat veel van de vooruitgang die de voorbije decennia wereldwijd geboekt is op het vlak van gendergelijkheid in een razend tempo weer verloren.

Dr. Ingrid Mulamba, professor sociologie aan de universiteit van Kinshasa (Congo), illustreert dit aan de hand van de *malewistes*: vrouwen die straatrestaurants uitbaten en de informele volkscatering van Kinshasa verzorgen. Ze hebben geen toegang tot sociale bescherming en hebben daarom een eigen solidair systeem opgezet. Iedere *malewiste* draagt bij in een soort spaarpot waarmee ze elkaar helpen in tijden van nood. Door die onderlinge solidariteit slaagden ze er tot voor kort in hun kinderen voldoende te voeden en naar school te sturen. Maar vrouwen die werkten op plaatsen die nu gesloten zijn door lockdownmaatregelen, bijvoorbeeld scholen of overheidsgebouwen, verliezen hun inkomen. Hun informele systeem van sociale zekerheid staat dus zwaar onder druk. In Congo maakt de ziekte vooral slachtoffers onder expats en personen die vaak in Europa zijn, mensen uit de hogere klassen dus. De maatregelen om corona in te dammen discrimineren vooral arme mensen.

Volgens een ander Oxfam-rapport *Time to care* (2019), nog opgesteld voor de pandemie, besteden meisjes en vrouwen elke dag 12,5 miljard uren aan onbetaald zorgwerk. Op die manier leveren ze jaarlijks een onzichtbare bijdrage van 10,8 biljoen dollar aan de wereldeconomie. Tijdens de pandemie nam de druk van die onbetaalde zorgarbeid op de schouders van vrouwen nog toe.

Het vereist uitgesproken politieke keuzes om de duurzame ontwikkelingsdoelstelling 5, 'gendergelijkheid', te realiseren tegen 2030. Vakbonden en vrouwenbewegingen lieten daarom overal ter wereld op 8 maart hun stem horen. Alleen een structureel systeem van sociale bescherming, met oog voor genderongelijkheden, kan soelaas bieden. (*Bron: www.wsm.be - K. Degroote & A. Janssens, 8/3/2021*)

**EU wil persoonsgegevens van Afrikaanse burgers in ruil voor ontwikkelingsgeld
Afrikaanse regeringen worden gepusht om databanken met persoonsgegevens aan te
leggen. Dat kan de bevolking ten goede komen, maar het dient ook een dubbele agenda.**

Meer dan een miljard mensen wereldwijd beschikt niet over papieren die hun identiteit bewijzen. Ruwweg de helft van hen woont op het Afrikaanse continent. Verschillende onderzoeken, van onder meer de Wereldbank, hebben aangetoond dat er een directe link bestaat tussen het gebrek aan identiteitsbewijs en het gebrek aan ontwikkeling. Mensen zonder de juiste papieren hebben moeilijk toegang tot gezondheidszorg en onderwijs, kunnen geen aanspraak maken op hun stemrecht of een bankrekening openen. Reizen over lands- of provinciegrenzen is dikwijls illegaal. De VN beschouwen het ontbreken van identiteitspapieren als een probleem voor het maatschappelijke welzijn. Vandaar ontwikkelingsdoel 16.9 van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (sdg's): 'Tegen 2030 een wettelijke identiteit voorzien voor iedereen, met inbegrip van geboorteregistratie.'

De Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) heeft een geavanceerd systeem ontwikkeld, MIDAS genoemd, dat in steeds meer Afrikaanse landen wordt geïntroduceerd. Het MIDAS-systeem is intussen uitgerold in 23 landen wereldwijd. Daarvan ligt het grootste deel in Sub-Sahara Afrika.

Goed nieuws? Er zitten veel adders onder het gras. Niet toevallig gaat het allemaal om landen met sterke migratiebewegingen: de Balkanlanden, Egypte, Libië, Algerije, Niger en Senegal. De Europese Unie rust de overheden van dergelijke landen uit met middelen voor digitale surveillance en probeert zo door te voeren wat in Niger zo succesvol bleek: vermijden dat Afrikanen de fysieke grenzen van Europa bereiken. Interpol en Frontex (dat de Europese buitengrenzen bewaakt) kunnen een beroep doen op de data uit MIDAS. Dit systeem past in een algemene tendens, namelijk het externaliseren van grenzen. Daarbij besteedt de Europese Unie de bewaking van haar grenzen uit aan derde landen zoals Niger. De digitalisering van grensovergangen, inclusief het verzamelen van biometrische gegevens zoals vingerafdrukken en irisscans, zijn daarbij een cruciaal instrument. Het uitrollen van MIDAS krijgt financiële en logistieke steun van het Europees Noodfonds voor Afrika (EUTF). Dat agentschap werd in 2015 opgericht om de oorzaken van instabiliteit in Afrika aan te pakken. In de praktijk dient het vooral om de migratiebewegingen richting Europa een halt toe te roepen.

Privacy International merkt verder op dat veel erop wijst dat de aanleg van moderne databanken als voorwaarde wordt gesteld voor ontwikkelingshulp. Hulp om de aankomst van vluchtelingen te beperken in ruil voor ontwikkelingsfondsen.

Voor de bevolking van landen met instabiele regeringen biedt de digitalisering van bevolkingsregisters, naast voordelen ook risico's. Bepaalde politieke leiders zoeken zondebokken als bliksemafleider voor de echte problemen in hun land, bijvoorbeeld mensen van een bepaalde bevolkingsgroep, gender of seksuele voorkeur. Databanken met die gegevens maken de zoektocht naar zo'n zondebok aanzienlijk makkelijker. Europese staten zijn er relatief goed tegen bestand, zeker sinds de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AGV) enkele jaren geleden, maar veel ontwikkelingslanden niet. De grootste uitdaging is dan ook transparantie: wie zit erachter, met wie worden de data gedeeld?' (Bron: MO* (Arne Gillis), 3/3/2021)